

Turun kaupunkiseudun MAL-sopimus 2020-2023

Kaupunginhallitus 13.05.2020 § 127

Tekninen lautakunta 25.05.2019 § 35

Tiivistelmä: Turun kaupunkiympäristötoimiala pyytää Paimion kaupungin lausuntoa Turun kaupunkiseudun MAL-sopimusluonnoksesta 2020-2023. Lausuntoa pyydetään 27.8.2019 mennessä. Kaupungin lausunnon antaa kaupunginhallitus. Sopimusluonnos ja lausuntopyyntö ovat oheismateriaalina.

Uusi sopimus on jatkoa nykyiselle vuosien 2016-2019 Turun kaupunkiseudun maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL)-sopimukselle, joka taas oli jatkoa Turun kaupunkiseudun MAL-aiesopimukselle 2012-2015. MAL-sopimus perustuu Turun kaupunkiseudun 13 kunnan ja valtion yhteiseen tahtotilaan seudun kehittämistä. Sopimusluonnos on kirjoitettu entiseen tapaan neljälle seuraavalle vuodelle, mutta uuden hallituksen hallitusohjelman mukaan sopimukset olisivat 12- vuotisia. Asia tarkentunee syksyn aikana. Samoin uuden hallituksen linjaukset saattavat vielä tarkentuessaan muuttaa sopimuksen sisältöä ennen sopimuksen lopullista hyväksymistä. Sopimus on alkuperäisen aikataulun mukaisesti tarkoitus hyväksyä vuoden 2019 lopussa. Turun kaupunkiseudun MAL-työryhmä päätti kokouksessaan 12.6. lähettää sopimusluonnoksen lausunnoille.

Esittely: Sopimuksen tavoitteena on luoda edellytykset seudullisesti tarvetta vastaavalle monipuoliselle asuntotonttitarjonnalle ja asuntotuotannolle sekä liikennejärjestelmän ja maankäytön paremmalle yhteensovittamiselle. Tavoitteena on edistää vähähiilistä ja kestävästä yhdyskuntarakennetta ja sitä tukevaa liikennejärjestelmää ilmastonmuutoksen torjumiseksi, sekä mahdollistaa sujuva arki, työmarkkinoiden toimivuus ja elinkeinoelämän elinvoimaisuus.

Otsikkotasolla on kirjattu teemoina Kestävä ja vähähiilinen yhdyskuntarakenne ja liikennejärjestelmä, jonka osina Viihtyisä ja vetovoimainen jalankulku- ja pyöräilykaupunki (kaikissa taajamissa), palveleva joukkoliikennekaupunki sekä kestävä autoliikenne ja sujuvat elinkeinoelämän kuljetukset. Edelleen teemoina kirjattu: Asuminen ja elinympäristön laatu; elinvoimainen ja houkutteleva kaupunkiseutu sekä Seudun elinvoimaisuus; kilpailukykyinen Turun kaupunkiseutu osana Etelä-Suomen kestävästä asunto- ja työmarkkina-alueesta.

Sopimusluonnoksessa määritellään sopimuskauden 2020-2023 toimenpiteet, joilla kehitys Turun kaupunkisedulla myös pidemmällä tähtäimellä pysyy tavoitteiden edellyttämällä uralla. Sopimukseen on sisällytetty vain keskeisimmät, vaikuttavimmat ja kuntien keskinäistä ja /tai kuntien ja valtion yhteistyötä edellyttävät maankäyttöä, asumista ja liikennejärjestelmän kehittämistä koskevat toimenpiteet. Sopimusluonnoksessa on esitetty kaikkiaan 50 eri toimenpidettä jakaantuen eri teemoihin. Suuri osa toimenpiteistä ei aivan kehyskuntia, kuten Paimio, koske, mutta ovat toki kaupunkiseudun kannalta tärkeitä.

Lähijunaliikenne on huomioitu toimenpiteessä 46: Laaditaan alueellisen junaliikenteen edellyttämät asemapaikkojen kehittämissuunnitelmat. Kunnat varautuvat yleiskaavoissaan lähijunaliikenteeseen. Lähijunaliikenteestä olisi ehkä toivonut vielä konkreettisempaa toimenpidettä. Lähijunaliikenteen aikaansaaminen välille Turku-Salo on jo pitkään ollut Paimion kaupungin tavoitteena.

Paimionkin kannalta on merkittävää, että sopimuksessa on mainittu toimenpide 4: Valtio osoittaa Turun kaupunkiseudun kunnille rahoitusta pieniin ja kustannustehokkaisiin liikennehankkeisiin (ns. MAL-raha) sopimuskaudella x milj. euroa ja edellyttää kuntien käyttävän vastaavan summan. MAL-rahoitus kohdistetaan toimenpiteisiin, jotka parantavat erityisesti joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä sekä liikenneturvallisuutta. Kunnat voivat kohdentaa oman vastinrahoituksensa myös katuverkolle toteutettaviin kohteisiin. Paimion kaupunki on saanut MAL-rahaa väylien rakentamis-/ parantamishankkeisiin molemmilla aikaisemmillä MAL-kausilla. Tosin kaudella 2012-2015 Paimio ei sille myönnettyä rahaa käyttänyt.

Valmistelija ja
lisätietoja antaa:

Tekninen johtaja Markku Kylén, puh. 02 474 5400

Päätösehdotus:

Tekninen johtaja:

Tekninen lautakunta toteaa lausuntonaan Turun kaupunkiseudun MAL-sopimusluonnoksesta seuraavaa:

- MAL- hankeohjelmärahoitus tulisi pysyä vähintään nyt päättyvässä olevan sopimuskauden tasolla (valtio 5 milj. € ja kunnat 5 milj. €). Summat tulisi kirjata sopimukseen.
- Lähijunaliikenteen osalta toivotaan konkreettisempaa toimenpidekirjausta pyrkimyksestä lähijunaliikenteen aloittamiseen, kuin mitä on esitetty toimenpiteessä 46.

Päätös:

Ehdotus hyväksyttiin.

Kaupunginhallitus 21.08.2019 § 195

Päätösehdotus: Kaupunginjohtaja:

Kaupunginhallitus antaa teknisen lautakunnan esityksen mukaisen lausunnon Turun kaupunkiseudun MAL-sopimusluonnoksesta.

Päätös: Ehdotus hyväksyttiin.

Täytäntöönpano: Turun kaupunkiympäristötoimiala

Kaupunginhallitus 13.05.2020 § 127

Turun kaupunkiseudun kuntien ja valtion välisen maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimuksen (MAL-sopimus) 2020-2023 valmisteluryhmän kokouksessa 21.11.2019 oli käsittelyssä luonnos MAL-sopimukseksi. Se jäi kokouksen jälkeen odottamaan valtion edustajien linjauksia ja hyväksyntää sopimuksen sisällöksi. Seuraava valmisteluryhmän kokous piti olla 16.1.2020, mutta valtion taholta se peruutettiin.

Valmisteluryhmän kokous pidettiin lopulta 30.4.2020. Siinä käsittelyyn tuli 21.11.2019 esitetty MAL-sopimusluonnos, johon valtion edustajat olivat tehneet omat muutosehdotuksensa. Esitetyt muutokset olivat erittäin merkittäviä ja ne käyvät ilmi oheismateriaalina olevasta sopimusluonnoksesta, jossa

- poistettavaksi esitetyt kohdat on yliviivattu ja
- muutettavat kohdat on merkitty keltaisella

Luonnollisesti osa muutoksista on joko pieniä tai muutoin helposti hyväksyttäviä. Kaikkein merkittävin muutosesitys oli kohdassa 20, josta oli poistettu kaikki siinä esitetyt kohteet (oheismateriaalin sivut 7-8). Muita merkittäviä olivat poistot kohdissa 37, 39 ja 40 sekä luvun 6 poistaminen (oheismateriaalin sivut 11-12). Nämä esitykset tulivat kuntaosapuolelle yllätyksenä.

Valmisteluryhmän kokouksessa 30.4.2020 esitetyt muutokset käytiin läpi ja kuntien näkemyksenä tuotiin esille, että osa muutoksista on niin merkittäviä, että se vaarantaa koko MAL-sopimuksen syntymisen. Seuraava valmisteluryhmän kokous sovittiin pidettäväksi perjantaina 15.5.2020.

Turun kaupunkiseudun MAL-sopimukseen kuuluvat kunnat pitivät oman neuvottelukokouksen pääosin kuntajohtajatasolla 6.5.2020. Tämän perusteella laadittu neuvotteluesitys on esityslistan

oheismateriaalina. Siinä on punaisella merkitty sopimusluonnokseen esitettävät muutokset.

Pieniä hankkeita koskien voidaan todeta, että molemmat Paimiota koskevat hankkeet sisältyvät MAL-sopimusluonnokseen. Paimiontien kevyenliikenteen väylä Tammissilta sisältyy kohteeseen 5 ja Kaaritien sekä Alvar Aallon tien kiertoliittymä kohteeseen 12.

Kaupunginjohtaja esittelee asiaa lähemmin kokouksessa.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus merkitsee tietoonsa saatetuksi MAL-sopimuksen 2020-2023 valmistelun ja käy keskustelun asiasta saamansa selvityksen perusteella.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Kaupunginhallitus 03.06.2020 § 160

Turun kaupunkiseudulle on valmisteltu maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimus vuosille 2020–2031. Neuvottelutulos valmisteluun osallistuneiden osapuolten kesken saavutettiin 29.5.2020 ja päätettiin lähettää sopimuksen osapuolille hyväksyttäväksi. Sopimuksella edistetään Sanna Marinin hallitusohjelman tavoitteiden ja toimenpiteiden, valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja kansallisten ilmasto- ja energiatavoitteiden toteutumista Turun kaupunkiseudulla sekä seudun kuntien yhteisesti hyväksytyn rakennemalli 2035 toteuttamista. Sopimus on jatkoa Turun kaupunkiseudun kuntien ja valtion väliselle MAL-sopimukselle 2016–2019.

Maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimus perustuu Turun kaupunkiseudun 13 kunnan ja valtion yhteiseen tahtotilaan seudun kehittämisestä. Sopimuksen tarkoituksena on vahvistaa kuntien keskinäistä yhteistyötä ja suunnitteluyhteistyön jatkuvuutta, kumppanuutta seudun kuntien ja valtion välillä sekä osapuolten yhteistä sitoutumista seudun kehittämistä koskeviin tavoitteisiin ja niiden edellyttämiin toimenpiteisiin. Sopimuksen tarkoitus on varautua pitkäjänteiseen kehitykseen ja tarvittaessa voimistamiseen tulevilla sopimuskausilla.

Sopimuksen tavoitteena on luoda edellytykset seudullisesti tarvetta vastaavalle monipuoliselle asuntotonttitarjonnalle ja asuntotuotannolle sekä liikennejärjestelmän ja -investointien ja maankäytön paremmalle yhteensovittamiselle. Tavoitteena on edistää vähähiilistä ja kestävästä yhdyskuntarakennetta ja sitä tukevaa liikennejärjestelmää ilmastonmuutoksen torjumiseksi, sekä mahdollistaa sujuva arki, työmarkkinoiden toimivuus ja elinkeinoelämän elinvoimaisuus. Tavoitteena on torjua segregatiota

ja asunnottomuutta sekä edistää asuinalueiden monimuotoisuutta ja alueiden asuntokannan monipuolisuutta. Kaupunkiseudun liikennejärjestelmän kehittämisen tavoitteena on kasvattaa kestävien liikkumismuotojen osuutta liikennesuoritteesta, parantaa liikenneturvallisuutta ja lisätä työpaikkojen ja palveluiden saavutettavuutta.

Sopimuksessa määritellään Turun seudun 12 vuoden kehityspolku ja tavoitetila vuodelle 2030+ maankäytön, asumisen ja liikenteen kehittämistoimenpiteiden osalta. Kehityspolun toimenpiteitä ja toteutumista tarkastellaan ja täsmennetään rullaavasti hallituskausittain. Tässä sopimuksessa määritellään keskeisimmät, vaikuttavimmat ja kuntien keskinäistä ja valtion yhteistyötä edellyttävät toimenpiteet vuosille 2020–2023, joilla kehitys Turun kaupunkiseudulla myös pidemmällä tähtäyksellä pysyy tavoitteiden edellyttämällä uralla. Lisäksi sopimus sisältää seudun kuntien ja Varsinais-Suomen liiton priorisoidut näkemykset raide- ja tieyhteyksien kehittämistavoitteista vuoden 2023 jälkeiselle ajalle valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa huomioitavaksi.

Varsinaisia toimenpiteitä sopimus sisältää yhteensä 44 kappaletta. Toimenpiteet on jaoteltu seuraaviin kolmeen teemaan:

- Kestävä ja vähähiilinen yhdyskuntarakenne ja liikennejärjestelmä
- Asuminen ja elinympäristön laatu
- Seudun elinvoimaisuus

Toimenpiteet muodostavat laajan monipuolisen kokonaisuuden tavoitteiden toteuttamiseksi. Näiden toimenpiteiden toteutumista tullaan seuraamaan valtion ja kuntien muodostamassa yhteisessä seurantaryhmässä. Sekä valtio että kunnat sitoutuvat tällä sopimuksella toteuttamaan ja edistämään näitä toimenpiteitä. Sopimus tulee voimaan, kun se on kaikkien osapuolten osalta hyväksytty ja allekirjoitettu.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja

Päätösehdotus:

Kaupunginhallituksen esitys kaupunginvaltuustolle:

Kaupunginvaltuusto hyväksyy 29.5.2020 päivätyn valtion ja Turun kaupunkiseudun kuntien välisen Turun kaupunkiseudun MAL-sopimuksen 2020-2031.

Kaupunginvaltuusto oikeuttaa kaupunginjohtajan allekirjoittamaan sopimuksen sekä tarvittaessa hyväksymään siihen vähäisiä muutoksia.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Kaupunginvaltuusto 10.06.2020 § 28
406/00.04.01/2020

Päätösehdotus:

Kaupunginhallituksen esitys kaupunginvaltuustolle:

Kaupunginvaltuusto hyväksyy 29.5.2020 päivätyn valtion ja Turun kaupunkiseudun kuntien välisen Turun kaupunkiseudun MAL-sopimuksen 2020-2031.

Kaupunginvaltuusto oikeuttaa kaupunginjohtajan allekirjoittamaan sopimuksen sekä tarvittaessa hyväksymään siihen vähäisiä muutoksia.

Päätös

Kaupunginvaltuusto hyväksyi ehdotuksen yksimielisesti.

Hyväksytty Turun kaupunkiseudun MAL-sopimus 2020-2031 on pöytäkirjan liitteenä n:o 11/2020.

Asianmukaisesti allekirjoitetusta ja tarkastetusta pöytäkirjasta otetun otteen oikeaksi todistaa

Paimiossa 17.6.2020



Jaana Hölsö
pöytäkirjanpitäjä

Muutoksenhakuohje koskee pykälää: § 28**VALITUSOSOITUS (Kunnallisvalitus)**

Tähän päätökseen haetaan muutosta kunnallisvalituksella.

Valitusoikeus

Päätökseen saa hakea muutosta:

- se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (*asianosainen*), sekä
- kunnan jäsen.

Valitusaika

Kunnallisvalitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Valitus on toimitettava valitusviranomaiselle viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen valitusviranomaisen aukioloajan päättymistä.

Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä. Käytettäessä tavallista sähköistä tiedoksiantoa *asianosaisen* katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, kolmantena päivänä viestin lähettämisestä.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa.

Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusaikaan. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulutai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valituksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Valitusperusteet

Kunnallisvalituksen saa tehdä sillä perusteella, että

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä,
- päätöksen tehnyt viranomais on ylittänyt toimivaltansa tai
- päätös on muuten lainvastainen.

Valittajan tulee esittää valituksen perusteet valitusviranomaiselle ennen valitusajan päättymistä.

Valitusviranomainen

Kunnallisvalitus tehdään Turun hallinto-oikeudelle:

Käyntiosoite: Sairashuoneenkatu 2-4, Turku
Postiosoite: PL 32, 20101 Turku
Puhelinnumero: 029 56 42410 (asiakaspalvelu / kirjaamo)
Puhelinvaihte: 029 56 42400
Faksinumero: 029 56 42414
Sähköpostiosoite: turku.hao@oikeus.fi

Kirjaamon aukioloaika on maanantaista perjantaihin 8.00 – 16.15.

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa:

<https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Valituksen muoto ja sisältö

Valitus on tehtävä kirjallisesti. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Valituksessa on ilmoitettava:

- 1) päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös);
- 2) miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset);
- 3) vaatimusten perustelut;
- 4) mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Valituksessa on lisäksi ilmoitettava valittajan nimi ja yhteystiedot. Jos puhevaltaa käyttää valittajan laillinen edustaja tai asiamies, myös tämän yhteystiedot on ilmoitettava. Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä hallintotuomioistuimelle.

Valituksessa on ilmoitettava myös se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite). Mikäli valittaja on ilmoittanut enemmän kuin yhden prosessiosoitteen, voi hallintotuomioistuimella valita, mihin ilmoitetuista osoitteista se toimittaa oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat.

Valitukseen on liitettävä:

- 1) valituksen kohteena oleva päätös valitusosoituksineen;
- 2) selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta;
- 3) asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Oikeudenkäyntimaksu

Muutoksenhakuasian vireille panijalta peritään oikeudenkäyntimaksu sen mukaan kuin tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) säädetään.

Pöytäkirja

Päätöstä koskevia pöytäkirjan otteita ja liitteitä voi pyytää Paimion kaupungin kirjaamosta.

Postiosoite: PL 50, 21531 PAIMIO
Käyntiosoite: Vistantie 18, Paimio
Sähköpostiosoite: paimio.kaupunki@paimio.fi
Faksinumero: 010 752 0299
Puhelinnumero: 02 474 511 (vaihde)

Aukioloajat:
maanantai klo 9.00-17.00
tiistai, torstai ja perjantai klo 9.00-15.30
keskiviikko klo 10.00-15.30

Pöytäkirja on **16.6.2020** viety nähtäväksi yleiseen tietoverkkoon.

Päätös on annettu asianosaiselle tiedoksi sähköpostilla, joka on lähetetty 17.6.2020.

Turun kaupunkiseudun MAL-sopimus 2020 – 2031

Neuvottelutulos 29.5.2020

Sisällys

Turun kaupunkiseudun MAL-sopimus 2020 – 2031	2
1 Yleiset asiat	2
1.1 Sopijaosapuolet	2
1.2 Sopimuksen tarkoitus ja tavoitteet	2
1.3 Sopimuksen lähtökohdat	2
2 Kestävä ja vähähiilinen yhdyskuntarakenne ja liikennejärjestelmä	3
2.1 Viihtyisä ja vetovoimainen jalankulku- ja pyöräilykaupunki (kaikissa taajamissa)	3
2.2 Palveleva joukkoliikennekaupunki	5
2.3 Kestävä autoliikenne ja sujuvat elinkeinoelämän kuljetukset	6
3 Asuminen ja elinympäristön laatu	7
3.1 Elinvoimainen ja houkutteleva kaupunkiseutu	7
4 Seudun elinvoimaisuus	9
4.1 Turun kaupunkiseutu osana Etelä-Suomen kestävää asunto- ja työmarkkina-aluetta	9
5 Muut sopimuksen toteuttamisen kannalta tärkeät valtion toimenpiteet	10
6 Seudun kuntien ja Varsinais-Suomen liiton pitkän aikavälin kehittämistavoitteet	11
7 Voimassaolo	12
8 Seuranta	12

29.5.2020

Turun kaupunkiseudun MAL-sopimus 2020 – 2031

1 Yleiset asiat

1.1 Sopijaosapuolet

Valtio: Ympäristöministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, valtiovarainministeriö, Väylävirasto, Liikenne- ja viestintävirasto, Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus), Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus (ARA).

Turun kaupunkiseudun kunnat: Aura, Kaarina, Lieto, Masku, Mynämäki, Naantali, Nousiainen, Paimio, Parainen, Raisio, Rusko, Sauvo ja Turku

Kuntayhtymät: Varsinais-Suomen liitto on osallistunut sopimuksen valmisteluun ja neuvotteluihin.

Sopijaosapuolet sitoutuvat yhdessä edistämään sopimuksen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista.

1.2 Sopimuksen tarkoitus ja tavoitteet

Maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimus (jäljempänä MAL-sopimus) perustuu Turun kaupunkiseudun 13 kunnan ja valtion yhteiseen tahtotilaan seudun kehittämistä. Sopimuksen tarkoituksena on vahvistaa kuntien keskinäistä yhteistyötä ja suunnitteluyhteistyön jatkuvuutta, kumppanuutta seudun kuntien ja valtion välillä sekä osapuolten yhteistä sitoutumista seudun kehittämistä koskeviin tavoitteisiin ja niiden edellyttämiin toimenpiteisiin. Sopimuksen tarkoitus on varautua pitkäjänteiseen kehitykseen ja tarvittaessa voimistamiseen tulevilla sopimuskausilla.

Sopimuksen tavoitteena on luoda edellytykset seudullisesti tarvetta vastaavalle monipuoliselle asuntotonttitarjonnalle ja asuntotuotannolle sekä liikennejärjestelmän ja -investointien ja maankäytön paremmalle yhteensovittamiselle. Tavoitteena on edistää vähähiilistä ja kestävästä yhdyskuntarakennetta ja sitä tukevaa liikennejärjestelmää ilmastomuutoksen torjumiseksi, sekä mahdollistaa sujuva arki, työmarkkinoiden toimivuus ja elinkeinoelämän elinvoimaisuus. Tavoitteena on torjua segregaatiota ja asunnottomuutta sekä edistää asuinalueiden monimuotoisuutta ja alueiden asutokannan monipuolisuutta. Kaupunkiseudun liikennejärjestelmän kehittämisen tavoitteena on kasvattaa kestävien liikkumismuotojen osuutta liikennesuoritteesta, parantaa liikenneturvallisuutta ja lisätä työpaikkojen ja palveluiden saavutettavuutta.

Sopimuksessa määritellään Turun seudun 12 vuoden kehityspolku ja tavoitetila vuodelle 2030+ maankäytön, asumisen ja liikenteen kehittämistoimenpiteiden osalta. Kehityspolun toimenpiteitä ja toteutumista tarkastellaan ja täsmennetään rullaavasti hallituskausittain. Tässä sopimuksessa määritellään keskeisimmät, vaikuttavimmat ja kuntien keskinäistä ja valtion yhteistyötä edellyttävät toimenpiteet vuosille 2020–2023, joilla kehitys Turun kaupunkiseudulla myös pidemmällä tähtäyksellä pysyy tavoitteiden edellyttämällä uralla.

1.3 Sopimuksen lähtökohdat

Turun seudun MAL-sopimuksen 2020–2031 keskeisiä valtakunnallisia lähtökohtia ovat:

- Pääministeri Sanna Marinin (10.12.2019) hallitusohjelmassa esitetyt maankäyttöä, asumista ja liikennettä koskevat tavoitteet ja toimenpiteet

- kansainväliset ilmastopöytäkirjat ja niiden perusteella laaditut Kansallinen energia- ja ilmastostrategia ja keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma (KAISU)
- eduskunnan kirjelmä asuntopolitiikan kehittämiskohteista (EK 26/2018 vp – O 61/2016 vp) tarkastusvaliokunnan mietinnön pohjalta
- valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet.
- 12-vuotisen valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelua ohjaavat tavoitteet ja strategiset linjaukset
- Seudun ja kuntien selvitykset, suunnitelmat, strategiat ja tavoitteet
- Valtakunnallisen liikennejärjestelmän tavoitteet määrittellen liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain mukaisessa valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa.

MAL-sopimuksen toimenpiteillä konkretisoidaan Turun kaupunkiseudun rakennemallin 2035, seudullisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja kansallisten ilmastotavoitteiden toteuttamista. Lähtökohtana ovat liiksäsi Varsinais-Suomen maakuntakaava, ja sen mukaisesti koko maakunnan liikennejärjestelmän sovittaminen Turun seutuun (erityisesti Tunnin junan ja sen jatkoysteysien osalta), sekä kuntien ajantasaistetut oikeusvaikutteiset kaavat ja kuntien ilmastostrategiat.

Seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma päivitetään v. 2019-2020 ja sen valmistelussa tehdyt linjaukset huomioidaan sopimuksessa.

Kunnilla ja ELY-keskuksella on systemaattinen toimintatapa kestävien kulkumuotojen sekä liikenneturvallisuuden edistämiseksi ja huomioimiselle omilla hankkeissaan ja toimenpiteissään. Jokaisella kunnalla on liikenneturvallisuussuunnitelma, jossa kuvataan liikenneturvallisuuden tahtotila, toimenpiteet sen saavuttamiseksi, organisointi ja työskentelytapa. Lisäksi kunnassa on liikenneturvallisuus- tai muu ryhmä, joka koordinoi liikenneturvallisuuteen liittyviä asioita. Ao. ryhmiin liitetään mahdollisuuksien mukaan myös kestävien kulkutapojen edistämiseen ja huomioimiseen liittyvät asiat.

2 Kestävä ja vähähiilinen yhdyskuntarakenne ja liikennejärjestelmä

Tavoitetila 2030+: Kaikissa taajamissa on viihtyisä ja vetovoimainen jalankulku- ja pyöräilykaupunki, jossa maankäyttöä suunnataan kävely-, pyöräily- ja joukkoliikennevyöhykkeille alueiden ominaispiirteitä vahvistamalla. Energia- ja ilmastostrategian mukaisesti henkilöautosuoritteiden kasvu on kääntynyt laskuun (kaupunkiseuduilla) vuoteen 2025 mennessä, ja kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen matkamäärät ovat kasvaneet merkittävästi. Kestävien kulkutapojen osuus matkoista ja liikennesuoritteesta Turun seudulla kasvaa aiempia sopimuskausia nopeammin (vuonna 2016 seudun joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn osuus matkoista 38 % ja suoritteesta 19 %, lähde: HLT 2016).

2.1 Viihtyisä ja vetovoimainen jalankulku- ja pyöräilykaupunki (kaikissa taajamissa)

Kehityspolku: Kunnat painottavat maankäytön suunnittelussa ja toteutuksessa maakuntakaavan kaupunki-/taajamatoimintojen kehittämisen kohdealueiden kehittämistä ja täydennysrakentamista. Kaupunkiseudun yhdyskuntarakennetta tiivistetään ohjaamalla asumista, työpaikkoja ja palveluja kävely- ja pyöräilyvyöhykkeille sekä joukkoliikennevyöhykkeelle alueiden ominaispiirteitä vahvistamalla.

Kestävien kulkutapojen kulkumuoto-osuutta pyritään kasvattamaan edistämällä kävely- ja pyöräilyedellytyksiä ja parantamalla kaupunkiympäristöjä jalankulku- ja pyöräily-ystävällisemmiksi. Seudun pyöräilyn pääreittien laatutasoa parannetaan. Huolehditaan siitä, että asuin- ja työpaikka-alueille sekä tärkeille virkistysalueille toteutetaan toimivat jalankulku- ja pyöräily-yhteydet. Kunnat panostavat jalankulkuvyöhykkeillä ympäristön laatuun tavoitteenaan eri ihmisryhmät huomioivat, johdonmukaiset, turvalliset ja helposti hahmotettavat väylät ja niihin liittyvä viihtyisä rakennettu ympäristö. Lähiympäristön laadulla tuetaan kestäviä liikennevalintoja. Maankäyttöä ja palveluverkkoa kehitetään tasapainoisesti lähipalveluiden turvaamiseksi.

Kaupunkiseudun vetovoimaisuutta parannetaan tarjoamalla riittävästi monipuolisia asumismahdollisuuksia erilaisissa ympäristöissä. Kunnat sitoutuvat laadittavissa sopimuksissa ryhtymään omassa toimivallassaan oleviin toimiin, joilla ne edistävät kaupunkiseutujen liikennejärjestelmän toimivuutta, turvallisuutta ja kestävyyttä.

Toimenpiteet vuosille 2020-2023

1. Kunnat varautuvat rakennemallin päivittämiseen laatimalla vuosina 2020-23 tarvittavat esiselvitykset, missä hyödynnetään seudun liikennejärjestelmäsuunnitelmaa. Rakennemallin päivityksen aikataulusta kunnat päättävät selvitysten tulosten perusteella.
2. Kunnat suuntaavat vähintään 80 % uusien asemakaavojen asuinkerrosalasta maakuntakaavan kaupunki-/taajamatoimintojen kehittämisen kohdealueille.
3. Kunnat edistävät palvelujen ja työpaikkojen säilymistä ja lisäämistä jalankulku- ja pyöräilyvyöhykkeillä sekä joukkoliikenteen solmukohdissa mm. maankäytön suunnittelun keinoin.
Toimivan palveluverkon turvaamiseksi kunnat varmistavat, että sijainniltaan hyvin saavutettavilla alueilla on tarjolla riittävästi päiväkotia- ja koulutontteja.
Kunnat vahvistavat kuntien välisen yhteistyön edellytyksiä toteuttamalla yhteinen palvelupisteaineiston ylläpitotyökalu.
4. Kunnat kehittävät menettelytapoja kestävän liikkumisen huomioimiseksi kaikessa suunnittelussa. Kunnat toteuttavat seudun liikennejärjestelmäsuunnitelmassa laadittavaa ja Turun kaupungin omaa toimenpideohjelmaa kulkumuototavoitteen saavuttamiseksi sekä toteuttavat seuraavia kävelyn ja pyöräilyn toimenpiteitä osana jatkuvaa liikennejärjestelmätyötä:
 - I. Kaupunkiseudun kunnat määrittelevät priorisoitavat kävelyn ja pyöräilyn kehittämisalueet ja niiden kehittämisperiaatteet ottaen huomioon mm. ympäristön laatu, turvallisuusnäkökulma ja viherympäristön rakenteet.
 - II. Kunnat ja ELY-keskus jatkavat yhteistyössä pyöräilyn pääreittien puuttuvien osuuskien ja nykyisten pääreittien parantamisen suunnittelua ja toteuttamista sekä pyöräilyn pääreittien opastussuunnitelman toteuttamista. Kunnat ja ELY-keskus parantavat talvipyöräilyn edellytyksiä erikseen sovittavilla laatuikäytävien osilla.
 - III. Kunnat toteuttavat jalankulku- ja pyöräilymäärien sähköisen seurantajärjestelmän.
 - IV. Kunnat laativat pyöräpysäköinnin ohjeistuksen ja edistävät erilaisten esimerkkikohteiden toteutumista mm. suurilla työpaikoilla ja liityntäpysäköintialueilla. Kunnat edistävät pyöräpysäköintiä myös keskeisillä pysäkeillä.
 - V. Kunnat laajentavat kaupunkipyöräaluetta Turussa ja seudullisesti.
5. Valtio osoittaa rahoitusta Turun seudun kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden kehittämiseen seuraavasti:
 - Valtio osoittaa kaudella 2020-23 0,83 miljoonaa euroa Turun seudun valtion väyläverkolla toteutettaviin kävelyn ja pyöräilyn edistämistoimenpiteisiin. Rahoituksen edellytyksenä on, että kunnat käyttävät toimenpiteisiin vastaavan summan. Rahoituksen kohdentamisesta sovitaan yhdessä valtio-osapuolen kanssa seudun liikennejärjestelmätyöryhmässä.
 - Turun seudun kunnat voivat hakea valtionavustusta kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden parantamiseen kunnan katuverkolla. Avustusta on varattu Helsingin, Turun, Tampereen ja Oulun seuduille haettavaksi kaudella 2020-2023 vähintään 4,5 milj. euroa. Kunnat osallistuvat rahoitettavien hankkeiden kustannuksiin 50 prosentilla. Traficom toteuttaa investointiohjelman hankehaun ja myöntää rahoituksen.

2.2 Palveleva joukkoliikennekaupunki

Kehityspolku: Tehokkaasti toimivien joukkoliikennekäytävien vahvistamiseksi asumista, työpaikkoja ja palveluja ohjataan joukkoliikennevyöhykkeille. Joukkoliikennejärjestelmää kehitetään monipuolisemmaksi matkustajan näkökulma vahvasti huomioiden. Joukkoliikenteen kulkutapaosuutta pyritään kasvattamaan koko seudulla parantamalla sen palvelutasoa ja kilpailukykyä henkilöautoliikenteeseen verrattuna.

Toimenpiteet vuosille 2020-2023

6. Kunnat vahvistavat joukkoliikennekaupunkia kohdentamalla kasvua ja palveluja kaupunkikehittämisen edistämiseksi asemanseuduille ja vaikuttavimmille joukkoliikennevyöhykkeillä oleville taajamatoimintojen alueille (raitiotie- ja runkobussilinjoin tukeutuvat alueet sekä maakunta-kaavan kaupunkikehittämisen kohdealueet). Sujuvat joukkoliikennejärjestelyt otetaan lähtökohdaksi liikenne- ja maankäyttösuunnitelmissa ja palvelujen sijoittumisessa.
7. Kunnat toteuttavat runkobussilinjaston ensimmäisen vaiheen vuodesta 2022 alkaen, minkä yhteydessä uusitaan reitit ja vuorovälit. Toteutetaan joukkoliikennekaistoja sekä mahdollisuuksien mukaan valoetuksia runkolinjoilla ja tarvittaessa myös muualla. Selvitetään Fölidatan analysointien avulla liikenteen sujuvoittamiskohteet. Ruuhka-aikoihin lisätään nopeita suoria bussivuoroja Turku-Naantali ja Turku-Aura -osuuksilla sekä tarvittaessa muilla osuuksilla. Huolehditaan Kupittaa alueen kytkemisestä seudun joukkoliikenteeseen.
8. Turun kaupunki käynnistää raitiotien suunnittelun. Valtio osoittaa 30 %:n ja enintään 4,5 milj. euron avustuksen raitiotien yleis- ja toteutussuunnitteluun. Valtion tavoitteena on tukea kaupunkiseudun kestävä liikenteen edellytyksiä pitkäjänteisesti. Valtio, Turku ja Raisio ratkaisevat pidemmän aikavälin osallistumisensa raitiotiehankeeseen seudullista jatkoa koskeviin toimenpiteisiin MAL-sopimuksen päivityksen yhteydessä. Valtion osallistuminen raitiotien arkeologisiin kaivauksiin arvioidaan hankkeen rakentamista koskevien päätösten yhteydessä.
9. Laaditaan ELY-keskuksen ja Fölin yhteistyönä joukkoliikenteen vaihtopaikkojen kokonaisvisio. Toteutetaan Fölin runkoliikenteen/ELY-liikenteen vaihtopysäkkejä (maankäytön ja liikenteen suunnittelu). Jatketään mahdollisuuksien mukaan muiden pysäkkien parantamista. ELY-keskus ja Föli jatkavat joukkoliikenteen pysäkki-informaatiojärjestelmien kehittämistä.

Kunnat ja valtio selvittävät mahdollisuuksia ottaa käyttöön toimivalta-alueilla (ELY, Föli) yhteensopiva lippu. Otetaan käyttöön mobiililippu ELY-liikenteeseen. Kunnat selvittävät mahdollisuuksia hoitaa osa Aurajoen ja lähisaariston joukkoliikennepalveluista vesiteitse.

Kunnat selvittävät Föli-alueen laajentumista.

10. Valtio avustaa Turun seudun julkisen henkilöliikenteen palveluita sopimuskaudella 2020-2023 arviolta 6,8 miljoonalla eurolla. Valtionavustus myönnetään pääsääntöisesti EU:n palvelusopimusasetuksen mukaiseen joukkoliikenteen hankintaan. Valtionavustuksen saamisen edellytyksenä on, että kaupunkiseutu toteuttaa tässä sopimuksessa esitettyä joukkoliikennejärjestelmän kehittämistoimenpiteitä tämän sopimuksen mukaisesti.

Lisäksi valtio osoittaa ilmastoperusteista joukkoliikenteen avustusta Turun kaupunkiseudun haettavaksi 4,76 miljoonaa euroa sopimuskaudella 2020-2023. Valtionavustus kohdistetaan erityisesti sähköiseen joukkoliikenteeseen ja tukea voi hyödyntää puhtaan käyttövoiman joukkoliikennekaluston ja -palvelun kehittämiseen sekä joukkoliikennepalvelujen ostoon. Tuen saajan tulee raportoida avustuksella saavutettu päästövähennys Traficomien antaman ohjeistuksen mukaan.

Lisäksi valtio osoittaa kaikkien suurten kaupunkiseutujen haettavaksi valtionavustusta liikenteen palvelujen digitalisaatioon ja liikenteen palveluistumisen edistämiseksi vuosina 2020-2021 yhteensä 7 miljoonaa euroa. Valtionavustuksen tavoitteena on joukkoliikenteen digitalisaation ja palveluistumisen edistäminen sekä lippu- ja maksujärjestelmien kehittäminen.

Valtion rahoituksen edellytyksenä on, että kunnat käyttävät avustusta saaviin joukkoliikenteen toimenpiteisiin vastaavan summan.

11. Liityntäpysäköintiä (pyörä- ja autopysäköinti) kehitetään erityisesti rautatie- ja linja-autoasemilla (mm. matkakeskus), runkoliikenteen/ELY-liikenteen keskeisillä solmupysäkeillä sekä seuturunkolinjojen päissä, taajamissa ja muissa solmupisteissä. Valitaan kehityskohteet ja toteutetaan niitä vaiheittain osana seudun liikennejärjestelmätyötä.
12. Valtio käyttää Turun kaupunkiseudun väyläverkon kustannustehokkaisiin parantamishankkeisiin vuosina 2020-2023 rahoitusta 6,6 milj. euroa. Rahoitus kohdistetaan Turun seudun liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteiden mukaisesti toimenpiteisiin, jotka parantavat erityisesti joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä sekä liikenneturvallisuutta. Rahoitusta kohdennetaan ja toimenpiteet priorisoidaan jatkuvassa liikennejärjestelmätyössä sovittavalla tavalla kuntien, Väyläviraston ja ELY-keskuksen yhteistyönä.
Valtion rahoituksen edellytyksenä on, että kunnat käyttävät toimenpiteisiin vastaavan summan.
13. Turun seudun kunnat kehittävät liikennepalveluiden yhteen toimivuutta ja tietorajapintoja asiakaslähtöisesti lain minimivaatimustasoa laajemmin ja ottavat käyttöön uusia taustajärjestelmäpohjaisia lipputuotteita.
14. Turun seudun kunnat luovat yhteistyössä valtio-osapuolen kanssa suunnitelman ja digitaalisen tietopohjan liikenteen automaation sekä uusien teknologioiden ja liikkumispalveluiden käyttöönotolle. Seudullisen suunnitelman laadinnassa hyödynnetään liikennealan kansallisen kasvuohjelman toimenpiteitä sekä liikenteen automaation toimenpide- ja lainsäädäntösuunnitelmaa sekä kytetään Turun seudulla tehtävät kokeilut ja hankkeet (mm. Föli, Tuup, TripGo, mahd. henkilökuljetusten yhdistely) kansallisiin suunnitelmiin. Digitaalisen tietopohjan luomisella edistetään sitä, että liikenteen tiedot ovat saatavilla digitaalisesti, yhteentoimivasti ja koneluettavassa muodossa. Digitaalisen tietopohjan esimerkkejä ovat autonomisesti navigoivien laitteiden tarvitsemat kartat reitti- ja paikkatietoineen, tunnistamiseen tarvittavat tiedot paikoista, tavaroista, ympäristöolosuhteista jne. Suunnitelmalla tavoitellaan liikenneturvallisuutta, matkaketjujen toimivuutta ja liikkumispalveluiden parantumista. Kehittämishankkeen käynnistämistä, rahoituksesta ja osallisista sovitaan kaupunkiseudun liikennejärjestelmätyöryhmässä.
15. Turku edistää älyliikenteen hankkeita ja runkobussijärjestelmää tukevan älykkään syöttöliikenteen edellytysten selvittämistä.

2.3 Kestävä autoliikenne ja sujuvat elinkeinoelämän kuljetukset

Kehityspolku: Uusien, puhtaiden energialähteiden lataus- ja jakeluverkostoja laajennetaan kaupunkiseudulla. Lisäksi pyritään edistämään uusia, päästöttömiä liikennemuotoja ja logistiikkaratkaisuja. Seudun pääväylien ja pääliikenneyhteyksien toimivuus varmistetaan. Kaupunkiseudun liikenteen hallinnan yhteistyötä ja yhteisiä toimintaperiaatteita lisätään. Kestävän liikkumisen huomioiminen tulee olla keskeisessä roolissa myös tie- ja katuhankkeiden suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä niihin liittyvässä maankäytön suunnittelussa.

Tie- ja katuverkon kehittämistoimilla varmistetaan ensisijaisesti runkoväylien, satamayhteyksien ja muiden tavaraliikenteen pääreittien toimivuus sekä joukkoliikenteen sujuvuus. Kestävän autoliikenteen ja elinkeinoelämän kuljetusten toimintaedellytyksiä tukevia tarpeita huomioidaan 12 vuoden aikajänteellä valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelussa ja toimeenpanossa. Seudun kunnat ovat priorisoinneet toimenpiteensä valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa huomioitavaksi ja ne on kuvattu sopimuksen kohdassa 6. Elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä edistetään mm. seudun saavutettavuutta parantamalla huomioiden erityisesti E18 Turun kehätien ja Paraistenväylän kehittämistarpeet.

Toimenpiteet vuosille 2020-2023

16. Kunnat kehittävät Turun vetovastuulla liikenteen reaaliaikaisen liikenne- ja liikkumisalustan, joka sisältää erilaisia toiminnallisuuksia mm. onnettomuuksista, tietöistä, ruuhkista ja pyöräilyn talvikunnossapitotiedoista. Kunnat pyrkivät laajentamaan alusta seudulliseksi.
17. Kunnat tukevat uusiutuviin energialähteisiin siirtymistä pysäköintipolitiikallaan. Lisätään pysäköinnin digitaalisia palveluja, joiden avulla pyritään vähentämään pysäköintipaikan etsimisestä aiheutuvaa liikennettä ja päästöjä.
18. Kunnat pyrkivät siirtymään ajoneuvohankinnoissaan sähkö- ja biopolttoainekäyttöisiin ajoneuvoihin sekä hankinnoissaan vähäpäästöisempään kalustoon. Siirtymäajalla tulisi käyttää uusiutuvia polttoaineita nykyisessä kalustossa. Valtio edistää puhtaiden ajoneuvojen osuutta julkisissa hankinnoissa puhtaita- ja energiatehokkaita ajoneuvoja koskevan direktiivin mukaisesti.
19. Kunnat laativat yleissuunnitelman sähköautojen ja muiden ladattavien ajoneuvojen latausverkon laajenemismahdollisuuksista yleisille alueille.
20. Kunnat kehittävät uusia toimintatapoja keskusta-alueiden jakelun järjestämiseen yhteistyössä alan yritysten kanssa. Kiinnitetään huomiota myös koko toimitusketjun sujuvoittamiseen sekä keskusta-alueen turvallisuuteen esim. edistämällä yöjakelun mahdollisuuksia.
21. Kunnat kehittävät liikenteen hallintaa, mikä käsittää mm. tapahtumien aikaista liikenteen ohjausta ja tiedottamista, tie- ja katutöiden aikaista liikkumisen ohjausta sekä älykästä valo-ohjausta (joukko- ja raskaan liikenteen etuisuudet, autoliikenteen sujuvuus, pyöräliikenteen sujuva ja turvallinen valo-ohjaus sekä seudullinen liikennevalojen ohjausjärjestelmä ja sen hallinnointi).

3 Asuminen ja elinympäristön laatu

Tavoitetila 2030+: Kaupunkiseutu on vetovoimainen ja tarjoaa monipuolisia asumismahdollisuuksia erilaisissa ympäristöissä kysyntää vastaavasti. Asunnottomuutta ei esiinny Turun seudulla. Seudulle on rakennettu noin 40 000 uutta asuntoa. Kohtuuhintaisen ARA-asuntotuotannon osuus koko asuntotuotannosta on kasvanut. Asuntotuotanto on keskittynyt erityisesti kävely-, pyöräily- ja joukkoliikennevyöhykkeille.

3.1 Elinvoimainen ja houkutteleva kaupunkiseutu

Kehityspolku: Kunnat varmistavat kaavavarantoa siten, että asetetut asuntotuotantotavoitteet ovat mahdollista saavuttaa. Valtio tukee seudun kohtuuhintaista asuntotuotantoa. Turun seudun kuntien tavoitteena on rakentaa vuosina 2020-2023 yhteensä 13 000 asuntoa, mistä kohtuuhintaista asuntotuotantoa on vähintään 20 %. Vähintään 80 % uusien asemakaavojen asuinkerrosalasta suunnataan maakuntakaavan kaupunki-/taajamatoimintojen kehittämisen kohdealueille. Valtion tukeman kohtuuhintaisen ARA-tuotannon osuutta koko asuntotuotannosta kasvatetaan kohti Marinin hallitusohjelman mukaista 35 % tasoa kuitenkin

siten, että alueet kehittyvät tasapainoisesti. Kohtuuhintaista asuntotuotantoa toteutetaan seudulla yhteisvastuullisesti. Erityistä huomiota kiinnitetään sosiaalisesti kestäväan kaupunkikehitykseen, jossa huomioidaan mm. muuttoliikkeen, väestön ikääntymisen, yksinasuvien määrän lisääntymisen sekä asunnottomuuden vaikutukset. Rakennetun ympäristön viihtyisyyteen panostetaan varmistamalla elinympäristöjen monimuotoisuus ja laatu sekä uusilla alueilla että täydennysrakennuskohteissa. Rakentamisen vähähiilisyttä edistetään monin keinoin. Seudun liikenneturvallisuutta pyritään parantamaan infran kehittämistoimenpiteillä ja eri toimijoiden aktiivisella yhteistyöllä.

Toimenpiteet vuosille 2020-2023

22. Kunnat päivittävät Turun kaupunkiseudun asunto- ja maapoliittisen ohjelman, jossa määritellään seudun asuntotuotantomäärät, jakaumat sekä ARA-tuotannon osuus vuosille 2022–2025. Ohjelmalla määritellään myös toimenpiteet sosiaalisesti kestäväan kaupunkikehityksen edistämiseksi.
23. Valtio osoittaa pitkällä korkotuella rakennettavaan tavalliseen vuokra-asuntotuotantoon asunto-kohtaista käynnistysavustusta, jonka suuruus on 3000 euroa asuntoa kohden. Puurunkoisissa kerrostalokohteissa käynnistysavustus myönnetään 20 % suurempana.
24. Valtio osoittaa MAL-sopimuseutujen kunnille kunnallistekniikka-avustuksia (yhteensä 15 milj. euroa vuodessa). Painopiste kunnallistekniikka-avustusten kohdentamisessa on keskusta-alueiden ja joukkoliikenteeseen tukeutuvien alueiden täydennysrakentamisessa.
25. Valtio osoittaa Turun kaupunkiseudun kunnille korkotuki- ja takauslainoitusta sekä investointiavustuksia kohtuuhintaisten asuntotuotantotavoitteiden toteuttamiseksi. ARA kohdentaa tukitoimensa kuntien keskusta-alueille ja vaikuttavimmille taajamatoimintojen alueille. ARA tukee täydennysrakentamista ja vanhusten tuettua asumista kotona hissi- ja esteettömyysavustuksella.
26. Kaupunkiseudun kunnat (Kaarina, Lieto, Naantali, Raisio, Turku) ovat päivittäneet seudun yhteiset valtion tukeman asuntotuotannon enimmäistonttihinnat toukokuussa 2020. Tonttihintoja päivitetään sopimuskaudella tarpeen mukaan.
27. Kunnat varmistavat tontinluovutus- ja maankäytösopimuksilla tai asemakaavamääräyksillä, että vähintään 20 prosenttia uusista asunnoista keskusta-alueilla on vähintään kahden makuuhuoneen perheasuntoja.
28. Seudun kunnat sitoutuvat ehkäisemään ja vähentämään asunnottomuutta tavoitteena asunnottomuuden puolittaminen vuoden 2022 loppuun mennessä. Turku osallistuu vuosina 2020–2022 toteutettavaan asunnottomuuden yhteistyöohjelmaan, jonka tavoitteena on lisätä kohtuuhintaisten asuntojen tarjontaa asunnottomille sekä vahvistaa kuntien asunnottomuustyötä. Ohjelmaan osallistuvat kunnat tekevät kattavan suunnitelman asunnottomuuden puolittamiseksi omalla alueellaan ja ovat oikeutettuja hakemaan kehittämisavustusta asunnottomuutta vähentävien ja asumista tukevien sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittämiseen ja käyttöönottoon.
29. Seudun kunnat kiinnittävät huomiota asuinalueiden tasapainoiseen kehitykseen. Valtio toteuttaa vuosina 2020-2022 poikkialueellisen lähiöiden kehittämisohjelman korostaen lähiöiden kehittämistä kokonaisvaltaisesti, suunnitelmallisesti ja strategisesti, kehittämisen laaja-alaista yhteistyötä sekä tietoon perustuvaa suunnittelua ja kehittämistä. Ohjelman osana valtio myöntää kasvukeskuskaupungeille avustusta, jonka edellytyksenä on, että lähiökehittämisestä on laadittu ympäristöministeriön hyväksymä suunnitelma, ja että segregaaation ehkäiseminen lähiöitä kehittämällä on osa kunnan strategista suunnittelua.

30. Kunnat huolehtivat kaavoissaan viherverkostojen jatkuvuudesta myös kuntarajojen yli. Kaupunkirakenteeseen jätetään myös luonnontilaisia alueita. Lähivirkistysalueiden laatu ja saavutettavuus on tärkeää. Määritellään tavoiteltu etäisyys lähivirkistysalueille. Yleisten alueiden rakentamisessa huolehditaan riittävästä määrästä ilmanlaadun kannalta tärkeitä kaupunkipuita. Rakentamisen laatu on mukana kriteerinä kilpailutuksissa ja tontinluovutuksessa.
31. Perustuen päivitettävään alueelliseen kulttuuriympäristöohjelmaan kunnat vahvistavat seudun erityispiirteisiin, mm. rikkaaseen luonnonympäristöön ja kulttuuriperintöön tukeutuvia kaupunkiseudun vetovoimatekijöitä huomioimalla ne kaava- ja lupa-asioissa sekä kunnan rakentamistoinnissa.
32. Kunnat pyrkivät edesauttamaan kaava-alueiden hiilineutraalia ja omavaraista energiantuotantoa kaavoituksen ja lupamenettelyjen kautta. Valtio mahdollistaa lainsäädäntöön tehtävillä muutoksilla asuntojen ja kiinteistöyhtiöiden välisen sähkökaupan.

4 Seudun elinvoimaisuus

Tavoitetila 2030+: Etelä-Suomen yhtenäinen asunto- ja työmarkkina-alue (Pohjoinen kasvuvyöhyke) kytkeytyy entistä vahvemmin Euroopan Unionin TEN-T -ydinverkkokäytävään ja Etelä-Suomi on vahvistunut idän ja lännen välisenä sujuvan liikenteen solmukohtana. Seudun valtakunnallinen ja kansainvälinen saavutettavuus on turvattu sekä henkilö- että rahtiliikenteen osalta. Alueelliset ja paikalliset liikenneyhteydet ovat toimivat. TEN-T -ydinverkkokäytävien radoille ja teille työssäkäynnin ja kestävien liikkumismuotojen sekä kuljetusten edistämiseksi asetettavat palvelutasotavoitteet on saavutettu. Saaristo on viihtyisä ja houkutteleva sekä helposti matkailijoiden saavutettavissa.

4.1 Turun kaupunkiseutu osana Etelä-Suomen kestävää asunto- ja työmarkkina-alueetta

Kehityspolku: Elinkeinoelämän toimintaedellytykset turvataan parantamalla seudun sisäistä ja ulkoista saavutettavuutta kaikin liikennemuodoin. Merkittävät yritysalueet huomioidaan liikennesuunnittelussa. Kytkeytyvän ja kestäväen asunto- ja työmarkkina-alueen kehittäminen on jatkuvaa ja erityishuomiota kiinnitetään asemanseutuihin. Saaristomatkaileua edistetään parantamalla kohteiden saavutettavuutta sekä turvamalla kehittämisedellytyksiä saariston alueella.

Turun saavutettavuutta muista maakuntakesuksista parannetaan ja elinkeinoelämän ja työssäkäynnin kannalta merkittäviä yhteyksiä kehitetään. Keskimääräiset matka-ajat lyhenevät niiden kaupunkien väleillä, joilla on merkittävää pendelöintiä tai muuta matkustamista. Varmistetaan, että eri alueet ovat saavutettavissa kohtuullisessa ajassa jollain kulkumuodolla tai niiden yhdistelmällä. Turun seudun saavutettavuutta ja kestäväen asunto- ja työmarkkina-alueen kehittymistä tukevat tarpeet 12 vuoden aikajänteellä mm. raideliikenteen ja raitiotieverkoston kehittämisen osalta huomioidaan valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelussa ja toimeenpanossa. Seudun kunnat ovat priorisoineet toimenpiteensä valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa huomioitavaksi ja ne on kuvattu sopimuksen kohdassa 6.

Toimenpiteet vuosille 2020-2023

33. Valtio ja kunnat jatkavat Turun ja Helsingin välisen nopean ratayhteyden (Tunnin junan) suunnittelua osana hankeyhtiöyhteistyötä.
34. Turun kaupunki jatkaa yhteistyössä valtion kanssa seudullisen matkakeskuksen suunnittelua ja ratapihan kehittämistä. Valtio sitoutuu osaltaan edistämään sekä matkakeskuksen että ratapihakokonaisuuden toteuttamista. Osana kokonaisuuden kehittämistä laaditaan suunnitelma ja selvitetään mahdollisuutta VAK-ratapihan siirtämisestä Muhkuriin.

35. Valtio ja Turun kaupunki käynnistävät sopimuskaudella vaiheittain Turun ratapihan ja Kupittaa-Turku-kaksoisraiteen muutostyöt. Turun kaupunki ja valtio neuvottelevat tarkemmalla tasolla sopimuksen muutostöiden toteutuksen kohdentamisesta, vaiheistuksesta ja aikataulusta. Neuvottelujen lähtökohtana pidetään kustannusten jakamista 50% - 50 % -periaatteella valtion ja kaupungin kesken. Elämyseskusken edellyttämät muutostyöt eivät sisälly tämän sopimuksen mukaisesti sovittavaan kokonaisuuteen.
36. Turun satamaa kehitetään mahdollistamalla uudet liikennejärjestelyt ja toteuttamalla vanhan ratayhteyden korvaava uusi henkilöraide yhteisterminaalihankkeen yhteydessä. Turun kaupunki ja valtio neuvottelevat tarkemmalla tasolla sopimuksen satamaraiteen omistus- ja hallintajärjestelyistä siten, että investointi on mahdollista toteuttaa vuoden 2025 loppuun mennessä.
- Valtio ja Turun kaupunki hakevat ja pyrkivät saamaan mahdollisuuksien mukaan kohdissa 36 ja 37 mainituille ratahankkeille täysimääräisesti Euroopan Unionin Verkkojen Eurooppa (Connecting Europe Facility, CEF) -rahoitusta tai mahdollisia muita saatavilla olevia taloudellisia tukia ja avustuksia. Investoinneille myönnettyt tuet ja avustukset vähentävät sopimusosapuolten kustannuksia sopimuksessa määriteltyjen jako-osuuksien mukaisesti.
37. Kunnat ja valtio laativat suunnitelman ja pyrkivät edistämään raskaan liikenteen palvelualueen tai -alueiden sijoittamista tai kehittämistä Kehätien lähiympäristöön huomioiden mm. kaasutankkausmahdollisuudet jatkossa.
38. Kunnat edistävät lentoliikenteen toimintaedellytyksiä parantamalla lentoaseman joukkoliikenteen matkaketjuja ja tavaraliikenteen saavutettavuutta sekä saattamalla Turun kaupungin ja Ruskon kunnan alueille sijoittuva lentoaseman lähialueen osayleiskaava valmiiksi.
39. Laaditaan alueellisen junaliikenteen edellyttämät asemapaikkojen kehittämissuunnitelmat osana alueen liikennejärjestelmätyötä alueen toimijoiden ja valtion yhteistyönä. Kunnat varautuvat kaavoissaan lähijunaliikenteeseen. Valtio ratkaisee pidemmän aikavälin toimenpiteet lähijunaliikenteen palvelujen edistämiseen MAL-sopimuksen päivityksen yhteydessä.
40. Turun kaupunki edistää yhteistyössä valtion kanssa Itäharjun ja Kupittaaan yhdistävän Kupittaaan Core -kaupunkikehityshankkeen toteuttamista. Hankkeen kautta alueelle syntyy merkittävä seudullinen kaupunkikeskus, muodostaen samalla merkittävän liikenteen solmukohdan. Kupittaaan Core yhdistää tulevaisuudessa Tunnin junan (Kupittaaan asema), raitiotie- ja runkobussilinjaston joukkoliikennevirrat.
41. Sopimusosapuolet toteuttavat Saariston Pienen Rengastien kehittämisselvityksessä mainittuja pyöräilyolosuhteiden parantamista koskevia toimenpiteitä sopimuskauden aikana.
42. Kunnat varaavat kaikessa suunnittelussa riittävät ranta-alueet yleiseen virkistykseen ja matkailupalveluille. Parannetaan saaristossa sijaitsevien matkailupalvelujen saavutettavuutta.

5 Muut sopimuksen toteuttamisen kannalta tärkeät valtion toimenpiteet

Uudistetun maankäyttö- ja rakennuslain on tarkoitus tulla voimaan sopimuskauden aikana. Valmistelussa otetaan huomioon kaupunkiseutujen ja kuntien erityiset suunnittelutarpeet osana sidosryhmäyhteistyötä.

Valtio laatii asuntopolitiikan pitkäjärjestyksen kehittämissuunnitelman vuoden 2020 aikana, ja huomioi siinä kaupunkiseutujen asuntomarkkinat.

Valtio toimeenpanee asunnottomuuden yhteistyöohjelmaa ja Kestävä kaupunki -ohjelmaa. Turun seudun kunnat valmistelevat, hyödyntävät ja toteuttavat ohjelmien toimenpiteitä ja rahoitushakujia.

Valtio edistää kohtuuhintaista asuntorakentamista ottamalla käyttöön käyttötarkoituksen muutosavustuksen, jolla olemassa olevaa rakennuskantaa voidaan muuttaa ARA-asunnoiksi.

Valtio tukee asuntojen esteettömyyttä hissi- ja esteettömyysavustuksilla sekä tukee sähköisen latausinfraan toteuttamista.

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma vuosille 2021-2032 valmistellaan valtioneuvoston hyväksyttäväksi vuoden 2021 aikana.

Fossiilittoman liikenteen tiekartta valmistellaan valtioneuvoston hyväksyttäväksi vuoden 2020 aikana.

Valtio käynnistää kestävä liikenteen vero- ja maksu-uudistuksen hallitusohjelman mukaisesti.

Valtio valmistelee kaupunkien kanssa innovaatiotoimintaa vahvistavat ekosysteemisopimukset. Sopimuksen toimenpiteitä hyödynnetään kaupunkiseudun innovaatioympäristön vahvistamisessa siten, että niillä voidaan soveltuvasti täydentää ja tukea MAL-sopimuksen elinvoimatavoitteita.

6 Seudun kuntien ja Varsinais-Suomen liiton pitkän aikavälin kehittämistavoitteet

Valtio laatii parhaillaan valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa, joka on tarkoitus antaa eduskunnalle selontekona keväällä 2021, jonka jälkeen valtioneuvosto päättää suunnitelmasta. Valtakunnallinen suunnitelma pitää sisällään myös 12-vuotisen toimenpideohjelman, jonka pohjalta hankkeiden suunnittelusta ja toteuttamisesta voidaan päättää yksityiskohtaisemmin. Kaupunkiseudun liikennejärjestelmäsuunnitelmassa ja -työssä on priorisoitu alueen hankkeet ja toimenpiteet mm. valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa huomioitavaksi.

Seudun kunnat ja maakunnan liitto ovat priorisoineet hankkeet ja toimenpiteet seuraavasti:

Raideyhteyksien kehittämishankkeet

- I. **Tunnin juna -nopean raideyhteyden toteuttaminen**
- II. **Turun raitiotien 1. vaiheen toteuttaminen**
- III. **Toijalan radan tasoristeysten poistot (ml. Vanhan Tampereentien tasoristeys)**
- IV. **Lähijunaliikenteen aloittaminen**

Tieverkon kehittämishankkeet

- I. **E18 Turun kehätien kehittäminen:** Raision keskustan ja Naantali-Raisio -osuuden toteuttaminen v. 2030 mennessä osana Skandinavia-Välimeri TEN-T -ydinverkkokäytävän sovittua laatutasoa.
- II-III. **Mt 180 Saaristotien (Paraistenväylän) ja Mt 180/Mt 2200 Kaarinantien kehittäminen:** Kirjalansalmen ja Hessundinsalmen siltojen korvausinvestoinnit, Kaarinan läntisen ohikulkutien toteuttaminen ja Kaarinantien parantaminen.
- II-III. **Vt 9 (Turku-Tampere) kehittäminen:** Lieto-Aura leveäkaistatien 4-kaistaistuksen, Auran eritasoliittymän ja ohituskaistaparien toteuttaminen.
- IV. **Vt 8 (Turku-Pori) kehittäminen:** päivitetyn kehittämisselvityksen toimenpiteiden jatkaminen.
- V. **Vt 10 (Turku-Hämeenlinna) kääntämisen vt:lle 9 suunnittelu ja nykyisen vt 10 linjauksen parantaminen** pienillä toimenpiteillä.

Kunnat ja joukkoliikenneviranomaiset toteuttavat sujuvia matkaketjuja edistäviä toimenpiteitä.

Kaupunkiseudun jatkuvassa liikennejärjestelmätyössä arvioidaan kulloinkin ajankohtaisia liikennehankkeita ja niistä aiheutuvia selvitys- ja suunnittelutarpeita. Liikenteen ruuhkautumista ja siitä aiheutuvia investointitarpeita ehkäistään ensisijaisesti toimenpiteillä, jotka lisäävät joukkoliikenteen, pyöräilyn ja kävelyn houkuttelevuutta ja vähentävät autoilun tarvetta. Liikenteen hallinnassa hyödynnetään tehokkaasti liikkumisdataa ja panostetaan aktiivisesti liikenneturvallisuustyön ja liikkumisen ohjauksen toimenpiteisiin.

Kaupunkiseudun asuntotuotantotavoitteiden toteuttamiseksi odotetaan valtiolta vähintään ensimmäisen 4-vuotiskauden rahoituksen tasoista tukea.

Kaupunkiseudun kunnat arvioivat MAL-sopimuksen toteutumista ja varautuvat rakennemallin päivitykseen sopimukseen kirjattujen selvitysten edellyttämällä tavalla. Päivityksen perusteella ja toimintaympäristön muutoksia seuraamalla ja arvioimalla linjataan maankäytön ja liikennejärjestelmän tavoiteltavia kehitysuuntia. Kunnat arvioivat kaavojen ajantasaisuutta ottaen huomioon uudistuvan maankäyttö- ja rakennuslain vaatimukset.

7 Voimassaolo

Tämä sopimus on voimassa x.x.2020 – 31.12.2031. Sopimus päivitetään vuoden 2023 loppuun mennessä siten, että tämän sopimuksen tavoitetila ja toimenpidepolku tarkistetaan ja täsmennetään suhteessa kansainvälisiin, kansallisiin ja seudullisiin tavoitteisiin. Samalla asetetaan seuraavan 12-vuotiskauden tavoitetila vuodelle 2035 ja sovitaan vuosille 2024–2027 ajoittuvista konkreettisista toimenpiteistä, joilla edistetään tavoitetilan 2035 toteutumista. Konkreettisia toimenpiteitä valittaessa otetaan huomioon tämän sopimuksen toteutuminen ja toimien vaikuttavuus.

Valtio-osapuolten sitoutuminen sopimukseen määritellään valtioneuvoston periaatepäätöksellä, jossa linjataan valtion tahtotila ja tuki Julkisen talouden suunnitelman ja talousarvioiden puitteissa. Valtion rahoitustoimenpiteet edellyttävät eduskunnan päätöstä.

Valtion ehtona tähän sopimukseen sitoutumiselle ja siihen sisältyvien rahoitustoimenpiteiden toteuttamiselle on, että kunnat ovat omalta osaltaan toteuttaneet sopimukseen sisältyvät ja kuntien toimivallassa olevat toimenpiteet. Kuntien sitoutuminen sopimukseen edellyttää vastaavasti, että valtio on toteuttanut sopimuksessa sovitut toimenpiteet.

8 Seuranta

Seurattaviin asioihin kuuluvat vähintään tässä sopimuksessa sovittujen toimenpiteiden sekä siinä esitettyjen määrällisten ja laadullisten tavoitteiden toteutuminen.

Seudun kunnat ja valtion toimijat kehittävät yhdessä vaikutusten arviointimenetelmiä, jotta toimenpiteiden vaikutukset voidaan kuvata yhdenmukaisesti.